Одеська міська рада
Департамент культури та туризму
Комунальний позашкільний навчальний заклад
«Дитяча художня школа №1 ім. К.К.Костанді м. Одеси»

Методичні рекомендації
по предмету «скульптура»

«Творчий розвиток дітей на заняттях по кераміці»

(Для художньої школи, художніх відділень початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів)

Одеса, 2016

Рекомендовано Методичною радою
КУ «Одеський обласний навчально-методичний
центр закладів культури і мистецтва»
Протокол № 02 від 21.11.2019 р.

Укладач:
Нікітіна Ольга Олегівна - викладач скульптури дитячої художньої школи №1 ім. К. К. Костанді

Рецензент:
Серпіонова Есфір Наумівна - кандидат педагогічних наук, доцент Південноукраїнського педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського, член ООНСХУ

Рецензент:
Тихомирова Тетяна Миколаївна – методист ООНМЦЗКМ, член ООНСХУ

ЗМІСТ

Анотація

Вступ……..4

І. Глина, як художній матеріал у історичному аспекті розвитку…….6

1.1. Пластичні особливості матеріалу - глина……..15

1.2. Способи і етапи формоутворення……16

1.3. Інструменти та приладдя, фарби.……....23

ІІ. Специфіка зображальної мови кераміки.……29

2.1. Композиція. Художнє, об'ємне зображення……33

2.2. Привід до зображення.……39

ІІІ. Методичні рекомендації до навчально- виховного процесу.……..41

3.1. Методичні рекомендації до процесу творення завдань……...42

Тематичні розробки:

3.2. Завдання 1..……..43

3.3. Завдання 2……46

3.4. Завдання 3……..……..49

3.5. Завдання 4……52

Висновки……56

Словник термінів……..58

Список використаних джерел……59

Додатки……....60

Чего не поймёшь,
- не узнаешь,
Что в сердце не входит,
- не вспомнишь,
К чему всей душой прикоснёшься,
То мимо уже не проходит.
Э. Серпионова

АНОТАЦІЯ

У даній методичній розробці йде мова про створення об'єму та принципів побудови художнього образу у матеріалі - глина, на заняттях по кераміці у дитячій художній школі з учнями різного шкільного віку (10-16 років). Автор знайомить з історією ліплення з глини, з приладдями, інструментами, фарбами для роботи з глиною. Наводить приклади характерних завдань для опанування учнями специфіки роботи з глиною. Дана методична розробка може бути використана викладачами художніх шкіл та художніх відділень початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів у підготовці до зайнять по декоративній пластиці. Мета розробки підвищення педагогічної майстерності самого автора.

ВСТУП

Нові вимоги змісту освіти в Україні, в тому числі в початковому мистецькій освіті спрямовані на поглиблене вивчення історії, культури, народних художніх традицій. Виховати людину, що поважає традиції свого народу, дбайливо ставиться до свого коріння - одна з головних задач сучасної освіти. Важливою складовою навчально-виховного процесу в початкових спеціалізованих мистецьких закладах є «Скульптура малих форм» (ДУМ), яка викладається як предмет основного циклу (типова програма, 1989р. автор Бакун Т.Н.). Пропонований курс «Скульптура» обумовлений розвиваючої

функцією цих уроків. Тактильні відчуття, податливість матеріалу, можливість творення і перетворення грудки глини в об'ємні твори дають потужний імпульс в розумовому і творчому розвитку учнів. Радикальна відмінність малювання від скульптури полягає в тому, що в першому випадку учні мають справу із зображенням на площині, а в іншому - вони створюють тривимірні, об'ємні композиції. Крім того, психологічно, створені учнями об'ємні композиції з глини для них дуже важливі. Вони сприймають такі роботи як справжній процес створення матеріальних цінностей. Яскрава, весела, добра, рідна глиняна іграшка завжди сприймається дітьми як шматочок казки.

У навчанні використовується принцип усвідомлення через мистецтво образів культурної спадщини людства: ремесл і народних промислів. При ознайомленні з цим видом творчості відбувається ще й спадкоємність естетичних традицій, розуміється їх знакове звучання, зчитується символіка, з'ясовуються закони традиційного формоутворення, вироблені майстрами минулих часів.

Освіта в художній школі включає глибоку систему з вивчення декоративно-прикладного мистецтва і композиції. У цьому віці для формування в учня цілісної картини світу передбачено додаток годин по скульптурі. Знайомлячись зі скульптурною формою, діти іншими очима починають дивитися на малюнок і живопис. У них з'являється вміння узагальнювати форму, вибрати найбільш характерне, відкинувши випадкове, зобразити більш цілісно побачений образ. Займаючись скульптурою, дитина розвиває окомір, почуття пропорцій, отримує основи конструктивного роздуму в освоєнні законів пластичної побудови образу в просторі. Пізнаючи ази цього предмета, у дитини складається гармонійна картина світовідчуття, розвивається самооцінка, підвищується характеристика власної роботи в обсязі.

Що стосується програмної складової навчання академічної скульптури - це об'єкт пізнання реалістичної форми в класичному каноні. Інше

навантаження лягає на скульптурні форми в кераміці, тут передбачена зовсім інша діяльність, що становить понад творчий підхід в навчанні скульптурі. Кераміка в структурі вивчення предмета скульптури орієнтована на реалістичну основу дрібної пластики скульптури малих форм. Роль кераміки стає відчутнішою і важливішою, бо вона пропонує матеріалізований результат дослідження за правилами зображення в зробленій предметній формі. Плідна робота передбачає оснащення майстерні ТСО, аудіо / відео бібліотеками і повністю забезпеченням керамічними і підсобними матеріалами.

Метою цієї методичної роботи є розкриття можливостей матеріалу глина для творчого розвитку учнів на заняттях по кераміці в художній школі.

Для досягнення визначеної мети необхідно вирішити ряд завдань:

1. **Дослідити** матеріал глина в аспекті історичного розвитку.
2. **Розкрити** специфіку та можливості матеріалу глина.
3. **Розробити** низку завдань з композиції створення учнями робіт у матеріалі глина.
4. **Викласти** методичні рекомендації щодо організації навчального процесу на заняттях по кераміці.

ГЛИНА, ЯК ХУДОЖНІЙ МАТЕРІАЛ, У ІСТОРИЧНОМУ АСПЕКТІ РОЗВИТКУ

До кераміки відносяться вироби, виготовлені в результаті спікання різних сортів глин з мінеральними домішками. Термін «кераміка» походить від грецького слова «keramos», що означає глина. Керамічними називаються вироби, виліплені з глини і обпалені на вогні. Їх різноманітність дуже широка. Це і різні предмети посуду, вишукані вази, статуетки, картини, свічники, чайники та інші предмети декору.

Як тільки людина виявила такий природний матеріал, як глина, вона відразу почала вчитися обробляти її і майструвати з неї незамінний в побуті посуд. То ж кераміка зародилася ще в прадавні часи. В період первісно-общинного ладу люди ліпили товстостінні посудини з пористої глини, шляхом нарощування форми з окремих джгутів із глини. Керамічні промисли почали свій розвиток вже в ранні епохи і мали величезне значення в житті людей. Точних відомостей про те, коли глина вперше стала використовуватися людиною немає: найдавніші черепки, знайдені археологами датуються X століттям до н. е. Однак точно можна припустити, що нашими пращурами була помічена дивна властивість цього природного матеріалу - легко купувати задану форму і кам'яніти при випаленні. Саме ці якості і властивості характеризують цю корисну копалину і донині, несучи відлуння з минулого в сьогодення. У різних цивілізаціях, на різних континентах, різними народами було задіяно в облаштуванні свого життя керамічну справу. Груба ручна робота, гончарні предмети, цегла та фігурки - пращури, опановуючи матеріал, внесли не тільки характер побутового призначення кераміки (зберігання запасів, виготовлення посуду), але і відкрили прийоми в декоруванні керамічного черепка. З тих часів чоловік почав експериментувати з різними сортами глини, додаючи щось нове, удосконалювати форму виробів, способи випалювання глини, прикрашаючи вироби всілякими малюнками та орнаментами.

Знайдені археологами залишки первісної посуди вже мали орнамент.

Спочатку цей візерунок мав магічне значення, асоціювався з природними явищами. Поступово орнаменти перетворилися лише в декоративний елемент. Це свідчить про те, що первісна кераміка вже досягала рівня художньої виразності.

У Середні Століття досягли світового визнання керамічні вироби Середньої Азії та Персії. Цінувалися різнокольорові глазуровані вази, блюда, розписані вигадливими орнаментами «арабесками». Варто зауважити, що в цих краях керамічне виробництво було широко розвинене у зв'язку з тим, що мусульманська релігія забороняла використовувати в побуті посуд з металу.

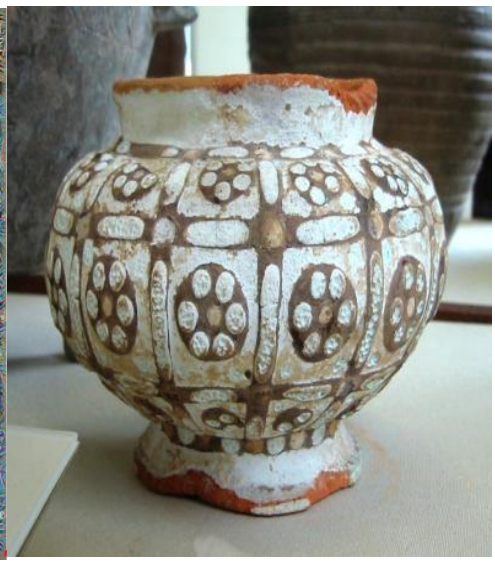

Унікальна здатність глини залишати навічно на своїй поверхні сліди тиснення, прорізання, друку пальцями, були помічені і розвинені в стан первісного декору, невибагливого за формою і носить певний знаковий сенс. Спочатку насічки, потім – геометричний орнамент, потім природні мотиви, потім образотворчий сюжет.

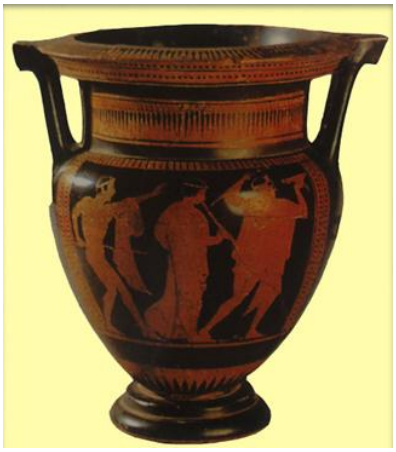

Вивчаючи історію кераміки, не можна обійти стороною керамічні вироби Стародавньої Греції. Давньогрецькі керамічні вироби які славилися на весь світ і вважалися дивовижними творами цього художнього ремесла. Головною особливістю античних судин, по суті, зроблених з простої глини, був розпис чорним лаком. Досвідчені художники зображали на своїх виробах всілякі сцени з повсякденного життя, сюжети міфології, спортивні змагання.

Культурні традиції з історії кераміки принесли ще й фактурні пошуки в обробці поверхні виробів. Це були естетично спостережувані кракелюри,

набряки, і таке загладжування напівсирого черепка, як – лощіння. Лощінням досягалася мета вологостійкості виробів. Напівсирий виріб загладжують ущільнюючи глину до глянсового, майже скляного блиску.

Особливим відкриттям у розвитку художньої кераміки є поява кольорової глазурі на Стародавньому Сході. Із керамічних виробів Стародавнього Ірану особливо виділяються рельєфні глазуровані панно, що прикрашають стіни храмів. З появою полив завдання вологостійкості спростилася, ускладнився лише технологічний процес. Глина стала захищати і прикрашати архітектурні споруди, розміщуючись по фасадах, застилаючи підлоги у вигляді плитки.

Повсталі у XV столітті кахлі, стали ще однією видимої знахідкою наших предків. В таких, зазвичай прямокутних коробках з'являється крім

геометричного орнаменту сюжет, здобутий з міфів, легенд, переказів, зображується красивий природний мотив. Фасади теремів, підлоги соборів, розписані кольоровими емалями, поєднані зі смальтою, увійшли потужним естетичним пластом в керамічну культуру розвитку використання глини.

Важлива подія в історії кераміки – це поява гончарного кола, який у багато разів підвищив продуктивність гончарних майстерень. Таємниці гончарного мистецтва були знайомі багатьом майстрам, які працювали у цій галузі.

З плином часу видозмінювалися технології удосконалювалися методики виробництва керамічних виробів. Тим не менш, виробництво керамічних предметів за допомогою гончарного кола залишилася незмінною на всі віки. Навіть сьогодні на гончарному колі можливо виготовити неповторний глиняний шедевр, який вразить своєю формою і особливістю і буде нести історію свого виготовлення як подарунок часу.

Особливим розділом керамічного мистецтва було виготовлення фігуративних образів. У всіх народів вони відповідають тим завданням, які асоційовані з їх культурним розвитком. Фігурки американських індіанців, скульптура африканських народів, ритуальні божки австралійців, іграшки слов'янських народів, трипільські богині, свищики і брязкальця, обереги і амулети, дзвіночки, зроблені народними майстрами, значення і сенс яких вони несуть своїми традиціями виготовлення, важко переоцінити.

Такі скульптурні зображення стають справжнім джерелом натхнення завдяки органічності форми і декору та простим прийомам виготовлення, відпрацьованих майстром в оптимальному режимі часу. Глиняні намистечка, маленькі, але як вони багато можуть розповісти… хто і коли їх носив! Мабуть, немає нічого простішого, коли робиш намистинки, щоб зрозуміти, що є глина, як матеріал. Форма намистинки, її декор, розмір, характер і

кількість отворів, дає уважному глядачеві відповідь на багато запитань, пояснюючи сенс і зміст своєю природною красою майже ювелірної роботи. Вони несуть собою енергетичний посил у часі, зберігаючи сліди рук автора в сенсі виготовлення. Кераміка займала важливе місце в житті наших предків, оточуючи їх предметами побуту, іграшками, прикрашаючи стіни, споруджуючи стіни. Становила невід'ємну частину культурного простору і предметного світу предків.

Сучасна кераміка виросла у своєму утилітарному значенні, стала своєрідним синтетичним видом творчості, включає в себе і скульптуру, і живопис, і графіку, стаючи лідером серед інших видів декоративного мистецтва в художньому експерименті, проявляючи різноманітність конструктивних і фактурних властивостей матеріалу.

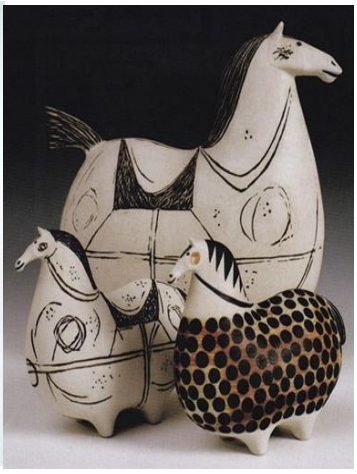

Художня кераміка сьогоднішнього дня несе собою образні композиції, що досягаються різними засобами виразності. Джерелом натхнення може бути і сучасний ритм міста, і природні мотиви, екологічні проблеми, символічні теми, фантазійні фігури, і натурні об'єкти. Стилі зображення: від наївного, архаїчного, до абстрактно-концептуального, не образотворчого, – головним залишається художній образ. Твори відображають естетику критеріїв сучасного уявлення про змістовність образів. Знайомство з сьогоднішньою керамікою дає імпульс учневі для роздумів свого розуміння світу формотворчими засобами кераміки.

Готова кераміка представляє собою джерело для міркування про неї. У всій своїй гордій пишності вона є приводом для дослідження (за формою, за користь, за розміром, кольором конструкції тощо). Історичне життя глини здатне надихнути юного художника на своє розуміння естетичної краси і збагатити культуру сприйняття.

Предметний світ виробів з кераміки ергономічний, шляхетний завершеністю форм, пропорційним з'єднанням обсягів, у ній так само поєднуються ажурні прорізання візерунків, отворів, вводяться плетінки і решітки. На заняттях по кераміці юному художнику пропонується мислити, ґрунтуючись на всіх знаннях з історії ремесла всіх часів і народів. Пропонується викинути зі свідомості всілякі яскраві цифрові картинки, чужі ідеї, прислухаючись до якостей глини зсередини, оцінюючи своє до неї ставлення.

1.1. Пластичні особливості матеріалу – глина

У геологічному сенсі, глина є корисною копалиною, що володіє хімічними та фізичними особливостями. Глина – землиста мінеральна маса, що утворює з водою пластичну суміш здатну зберігати надану їй форму. Після випалу ця маса набуває властивості каменю. Глина є продуктом руйнування гірських порід. Розрізняються глини за кольором (хімічним складом), по температурі випалу, по жирності.

Властивості, що характеризують глину, як матеріал:

1. Колір

- від білого до темно-зеленого, через блакитний і червоний, в буру глину. Після випалу – відтінки від блідо-рожевого до червоно-коричневого.

2. Гігроскопічність

- здатність вбирати вологу, змінюючись по в'язкості і пластичності. Після випалу надає водостійкість.

3. Пластичність

- можливість зліплюватися в надану форму і тримати її.

4. Пористість, ущільнення за рахунок втирання (лощіння)
5. Вогнестійкість, теплопровідність
6. Повітряна і вогнева усадка (необхідна умова до дотримання розмірів кінцевого результату).
7. Дзвінкість черепка (враховується при виготовленні дзвіночків і як перевірка неушкодженості виробу після випалу)
8. Хрупкість
9. Довговічність

Важлива властивість глини, пов'язана з її пластичністю, це – властивість психотерапевтичного впливу. Глина сприйнятлива до почуттів і допомагає відрегулювати емоції направляє їх в гармонійні відчуття.

Союз людини та глини дає дивовижні результати: завдяки ліпленню людина може ще й навчитися керувати собою. Навіть просто розминаючи в руках шматок теплої, м'якої глини кожен з нас отримує величезної сили ресурс. Адже ці відчуття були знайомі людству протягом багатьох тисячоліть.

1.2. Способи і етапи формоутворення

На заняттях по кераміці глина пропонується в якості м'якого пружного тіста. В руках автора вона дає відчуття докорінно відмінне від роботи з пластиліном. Протискуючи, поєднуючи, розгортаючи, відщипуючи її, юний скульптор отримує досвід від характеру своїх дій.

Існує кілька способів ліплення:

• Конструктивний спосіб. Передбачає виготовлення предмета з кількох деталей, починаючи з найбільшої частини.

Всі деталі порівнюють з величиною і пропорційності (парні найкраще ліпити із заздалегідь заготовлених однакових шматочків глини), всі частини приєднують до виробу поступово. В останню чергу виготовляють найдрібніші деталі. Так, наприклад, ліплять іграшки.

• При пластичному способі ліплення всі деталі витягають з одного шматка глини, тому він підходить тільки для виготовлення простих по силуету фігурок, наприклад лебедя, морської зірки, перлової скойки, пташки-невеличкі та інших тварин. З цієї ж причини фігурки, виліплені пластичним способом, передають образи умовно, але заповнюються цікавим декором.

• Комбінований спосіб поєднує перші два. Наприклад, ліплення кошика або керамічної ложки.

• Рельєфне ліплення – це нанесення малюнка на розкатаний пласт глини, товщина якого не менше 0,8 см, а поверхня гладка і рівна, так пробуються завдання по кахлів. Сиру глину перед роботою потрібно трохи підсушити.

Малюнки наносять декількома способами. Перший спосіб можна виконати стекою.

Другий спосіб рельєфною ліплення складається з накладення на пласт глини кульок, джгутиків, смуг і т. д., створюють декоративний малюнок за висотою рельєфа.

Третій спосіб – це вибір глини шляхом зняття однакового шару глини з усіх боків. Таким чином, малюнок виходить опуклим.

Четвертий спосіб може об'єднати другий і третій підхід у вирішенні рельєфа і зробити поверхню більш цікавою у вирішенні простору рельєфа.

Круглу скульптуру або посуд виготовляють при використанні інших способів ліплення. Це техніка відщипування, кругового набору маси, спіральна техніка і стрічковий спосіб.

Відщипування виконують різними способами. Так, при ліпленні базової форми «пиріжка» з кульки в середину вдавлюють великий палець, щоб поглибити і розширити стінки виробу, товщина якого повинна бути однаковою. Форму стінок надають вказівними пальцями, переміщаючи їх назустріч один одному з внутрішньої і зовнішньої сторони.

Великі форми можна виконати шляхом кругового набору маси, підготувавши основу виробу, на якому слід зробити насічки для позначення місця приєднання першої смужки – джгута. Всі смужки повинні бути однакового розміру і зволожені. Викладають їх послідовно, загладжуючи внутрішні шви дерев'яною стекою, використовуючи шлікер і поступово обертаючи форму.

Кожен шматочок глини прикладають до основи, притискають вказівним і великим пальцями і витягують стінки вгору.

Четвертий спосіб отримання базової форми типу конус, циліндр пов'язаний із згортанням потрібного обсягу з розкачаного шару по типу «викрійки».

П'ятий спосіб. Необхідний для виготовлення в кераміці несучих обсягів прямокутної конфігурації і схожий на вирізання заготовок із фанери або картону.

Основні прийоми в роботі з глиною:

- розминання – натиснення пальцями і руками на шматочок глини;
- відщипування – відділення маленьких шматочків глини від великого шматка за допомогою вказівного і великого пальців. Спочатку шматочок прищипують, а потім відривають;
- сплющення – стискання шматка глини внутрішньою стороною долоні для надання йому плоскої форми;
- скочування – формування кульок різних розмірів між долонями або між долонею і поверхнею столу круговими рухами;

- розкочування – формування джгутів між долонями або між долонею і столом рухами вперед-назад;
- вдавлення – виготовлення деталей на глині шляхом натискання пальцями;
- розрізання – поділ шматка глини за допомогою стеки;
- з'єднання деталей – прикладання деталей один до одного з невеликими продавлюваннями в місці, змащеному шлікером.

Виріб в процесі ліплення треба оглядати з усіх боків, щоб пропорції та співвідношення частин вироба були вірними.

Найголовнішим правилом при з’єднуванні деталей, є приєднання їх за допомогою насічок у вигляді сіточки і змазування їх шлікером для кращого з'єднання.

1.3. Інструменти та приладдя, фарби

Кращим, незамінним інструментом для ліплення з глини є пальці. Ними можна виліпити начорно весь виріб, довести поверхні до виключної гладкості. А доопрацювання скульптур у важкодоступних місцях, особливо в поглибленнях з малюнками, доводиться вести з допомогою інструментів, тому що пальці рук все ж товсті. Сенс інструмента - це продовження мети роботи пальцями, а також ще зробити ними те, що пальцем неможливо: розділити, розрізати, зняти залишки плоским шаром, утворити на поверхні тиснення рядом з однакових елементів, ускладнити поверхню виразною фактурою.

Стеки є основним інструментом при ліпленні. Вони виготовляються з дерева твердих порід: бука, клена, берези, дуба, пальми, бузку, іноді з ялини, довжиною від 10 до 25 сантиметрів і товщиною в своїй найбільш товстій частині від 1 до 3 сантиметрів. Кінці стек робляться найрізноманітнішої форми: плоскої, трикутної, гострокутної, закругленої, круглої і т. д. Ножі необхідні ліпнику для обрізання глини, формування, виготовлення шаблонів.

Ножи і стеки:

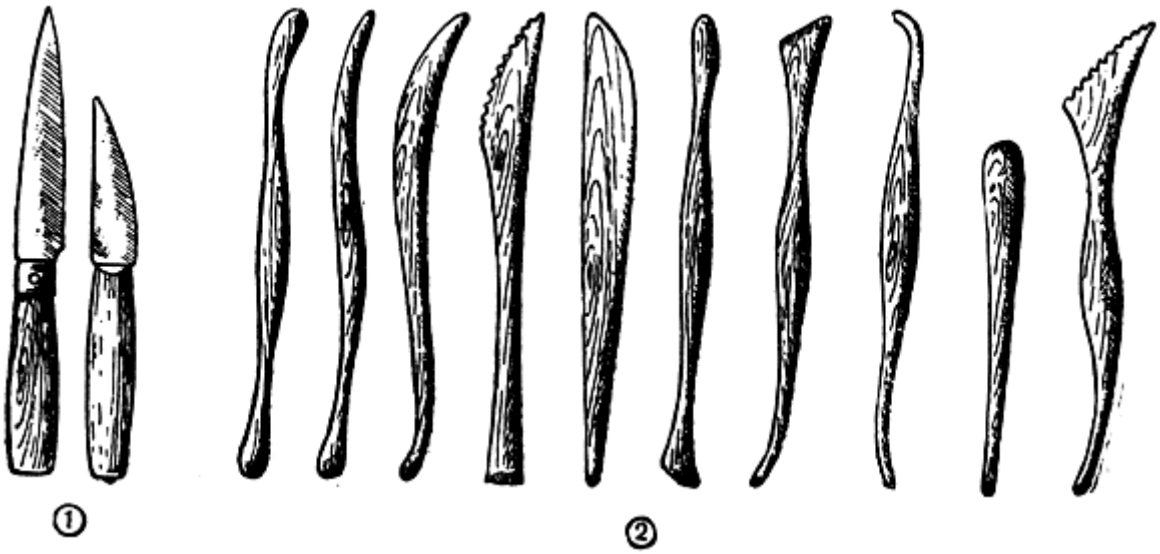

1 — інструментальний ніж та формувальний ніж; 2 — дерев'яні стеки.

Стеки металеві; з металевими наконечниками:

Вони потрібні для зрізання зайвої глини, вирізки глибоких місць і т. д. Пензлі необхідні для загладжування поверхні, склеювання деталей шлікером, нанесення ангобів, розпису обмітання з виробів пилу, крихт глини, промивання виробів. Пензлі потрібні як круглі, так і плоскі, різного діаметру та м’якості.

Гумовий балон застосовується для нанесення ангобу тонкою (товстою) рельєфною смугою, обприскування глиняних виробів водою і змивання глини під час формування.

Поролонові губки служать для замивання перед фарбуванням, а також як тампон для нанесення барви методом друку, або шару фактури.

Коли протягом навчального року накопичуються вироби з мальовничою характеристикою образу, заняття керамікою перетворюються в своєрідну живописну майстерню, де при розфарбуванні ангобами (і лише ними) учні засвоюють технологічні прийоми різних способів квітконосного рішення черепка. Тут, це і гладке покриття м'яким пензлем, і фактурні мазки, і набризк і затоку по лунках, і доопрацювання основного черепка круговим набором маси з іншого кольору. Що стосується кольору ангобів в кераміці, то вони теж несуть собою певний смаковий критерій. Якщо запропонувати дитині що-небудь розфарбувати, то вона не роздумуючи, просто пензлем з банки... якимось яскравим кольором...

Ангоби за характером зближених відтінків і тепло-холодній гаммі, своїм благородством, роблять фарбування культурним, естетично врівноваженим, гармонійним, привчаючи художника до смаку у колірному критерії.

Колір може наноситися в один шар і нести собою просте локальне значення. При повторному випалюванні йде пошарове фарбування з особливостями поєднання в собі якостей обпаленого черепка і сирої глини. Таке фарбування збагачує керамічний образ розвитком відтінку кольору з

тонової шкали або працює на контрастне поєднання. Фактурна обробка і фарбування в декілька прийомів за кількістю опалів збагачує змістовність поверхні за її неоднозначності, і несуть емоційну колірну виразність матеріалу, дають змогу розглядати переходи кольору. Колір може наноситися за типом розпису, складаючи орнаментальну композицію відбитками пензлів (різних за калібром), набризком крапель на масу, друкуватися губкою, видавлюватися з гумового балону тощо. Особливу увагу в учнів викликає такий процес обробки зафарбованої поверхні як лощіння. Ця техніка обробки відповідна завданням за характером образу вимагає особливої тактовності рухів при втиранні барвистого шару. Плавно вдавлюючи в черепок колір, з допомогою гладкої твердої поверхні (наприклад скельця), щоб ще до випалювання робота стала глянцевою, гладкою на дотик, одразу отримуючи зримий результат своєї праці, відчуваючи емоційне задоволення.

Фарбування за типом «акварельного» з наступним змиванням кольору до випалу, несе ще більшу смислову ускладнену яскравість у розвиток образу. При розпису ангобами, учневі надається можливість змішати свій колір, обравши його з кольорової маси ангобів або змішавши його на палітрі. І вже його робота буде нести індивідуальне колірне рішення за характером образу обране усвідомлено, а не прямим розфарбовуванням з банки з готовим кольором. Залежно від завдання, розмішують колір і роблять градацію за тоном: від вихідного кольору - в бік висвітлення (колір шлікеру), до затемнення (коричнево-чорний ангоб). Тут вибір може бути як за контрастом для експресивної колірної подачі, або носити градації тонового

відтінку цього ж кольору для вираження змісту об'єкта в одній гамі. Спорідненість глиняного черепка і складених з цієї ж глини ангобів очевидна, то ж учням пропонується працювати фарбою напливами, використовувати прийоми «фляндрівки», працювати мастихіном, створюючи ефект кольорової штукатурки. Готові обпалені вироби таять в собі ефект морського камінчика, коли він у морі, - яскравий, соковитий, переливається, а висохне – зблякне. Щоб зафіксувати яскравість виробу в його повному звучанні, готова робота покривається воском і полірується. Таке вощіння ще й захищає керамічну поверхню від промокання, відштовхує пил. Тримання залишає приємне відчуття від дотику до роботи, тому що віск і глина вбирають тепло від людських рук. Часто така скульптура і не випускається з рук задоволеного творця, - готову, її хочеться гладити, милуватися, розглядати переходи кольору, який з'явився у кінцевому вигляді.

Глазурі та емалі покривають черепок, ефектно переливаючись осліплими патьоками, візуально залучаючи своєю яскравістю і красою. У нашому розумінні навчання повинне йти через відчуття від глини, емаль застосовується тільки як внутрішнє покриття в посуді, надаючи зовнішню поверхню рідному для черепка ангобу. І дійсно, діти починають відрізняти справжню красу, розуміючи, що текстура глини значно цікавіше, ніж випадковий затік в глянці глазурі.

Саме ж фарбування не є обов'язковим, якщо поверхня не сприймається рожево-голою, однозначно примітивною, а є характерною, благородною теракотовою красою. Для додання збагаченого зовнішнього сприйняття

поверхні кераміка обробляється способом молочення. Цей спосіб близький тоновому малюнку, графічному зображенню, або імітує фактури дерева, паленої кістки. Роботи облагороджуються, стають цікавіше, вагомішими за художньою вразливістю.

ІІ. Специфіка зображальної мови кераміки

Мова кераміки дуже проста і доступна. Багато шкіл навчання кераміці йдуть шляхом вибору роботи в стилі секції-студії-кружка з ліплення, орієнтовані на виготовлення виробів і предметів народної творчості. Такий підхід до навчання лаконічний, органічно і гармонійно вводить дитину в світ традиційного ремесла і закохує в матеріал, але дає тільки певні традиційні варіанти зображень. В художній школі такий вузький напрямок вважаю неправомірним, навіть злочинним: знаючи, що на основних заняттях дитина отримує чіткі правила за законами зображення в графіці, живопису, декоративній композиції, тобто весь діапазон можливих засобів для зображення, володіє знаннями з історії мистецтв і знає традиції ремесла.

Підійшовши до матеріалу для роботи, юний скульптор володіє досвідом ліплення з пластиліну, бо це найзрозуміліший в його 10 років матеріал скульптурної роботи. Він багато в чому закохав автора у зображення, дав можливість створити об’ємно-пластичну форму. Це був досвід втілення знайомого, близького, зрозумілого об'єкта, іноді нічого спільного не має з поняттям художнього образу, а тим більше керамічним твором. Так чи інакше, але роботу юного творця потрібно починати з нуля. Перш за все, треба закохати маленьку людину у відчуття від матеріалу, дати відчути який він, тому що глина живе і весь час різна. Неможливо зробити з глини що-небудь не зрозумівши її суті. Тут актуальна початкова установка на конструювання форми в залежності від почуття матеріалу. Саме для цього дається глина новий матеріал для дослідження. Раніше відкриваючи свої закони формоутворення з пластиліну, юний художник легко переносить їх у глину; це чудова підмога у створенні творчої роботи, але виглядає, по суті, просто як зміна матеріалу. Треба сказати, що спочатку так і відбувалося: на

заняттях по кераміці, надихаючись новизною вражень, учень видавав дивні по своїй зображальності роботи. В поясненні сенсу своєї роботи за характером форми, кількості деталей, було зрозуміло, що юний художник чітко знав, що придумана їм робота відповідає його образному баченню в матеріалі, несе розвиток теми, сюжетне забарвлення образу. Складена натхненним учнем робота вже ним прийнята і кохана. Тут немає ніякого конфлікту. Тільки ось тут і виникає вибухова ситуація. Робота іноді руйнується, а для автора це емоційна катастрофа. Звичайно, педагог може виправити виріб, зберігши загальну ідею. Але тут інше, дитина не може впізнати свою роботу через зниклі милі йому характерні риси, що саме він придумав. Робота втратила авторство, стала більше учительською. Можна залишати роботи і без випалу, але хіба цього ми прагнемо? Свій шлях у керамічну майстерність, даний через відчуття властивостей матеріалу, наша шкільна майстерня знайшла в грамотному освоєнні глини, її виразності, пластичних властивостей. Шлях, складений з вправ по майстерності в кераміці, за рахунок частого повтору прийомів ліплення, приводить до творчого мислення в ньому. Усвідомлена діяльність характеризує завдання в осягненні основних знань по кераміці. Цілеспрямованість за рахунок кількості і смислового навантаження від повторів вправ є сенсом проникнення в суть майстерності. Не зрозумівши нотної грамоти – не зіграєш, не зрозумівши букв – не прочитаєш. В кераміці технологічний процес диктує грамоту мови виразності, що йде зсередини суті матеріалу. Мова кераміки – це зробити виріб, що істотно відповідатиме характеру матеріалу. Процес занурення в грамоту майстерності збагачує учня на чуттєво-емоційному рівні. Пізнаючи його, учень знайде простий підхід до зображення, як випадкового, приходить відчуття значущості появи об'єкта щиро рідного, який вийшов з під власних рук.

Творець і натхненний експериментатор людина учень XXI століття, міський житель, повинен виробити ставлення до глини як до корисної копалини даного йому з надр землі, практично як до золота. Перебуваючи в середовищі глиняного проживання, - керамічній майстерні, - учень себе веде як вдячний творець, з особливою повагою схиляючись перед історією матеріалу, отриманого в руки. Скульптура малих форм вимагає доцільного підходу до кількості необхідного матеріалу. Уявний об'єм виробу – лише контурний, всередині наша форма порожня. Потрібно, намагаючись зробити

роботу приблизно однакової товщини по всьому контуру черепка, використовувати поняття технологічної крихкості. Оптимальна товщина виробу – напів сантиметровий черепок. Створена товщиною стінок пластична форма піддається прогинанню (опуклому чи увігнутому), до неї можуть приєднуватися деталі. Таким чином досягається цілісність скульптури малих форм зсередини і зовні. Юний майстер обертає фігуру по колу, спостерігає за змінами, працюючи з усіх сторін. Тут не повинно бути гострих виступаючих кутів, тонких виступаючих елементів. При цьому виробляється творче та дбайливе ставлення до матеріалу. Глина вимагає усвідомленого ставлення: вона не терпить квапливості, недбалості, а її властивість технологічного характеру - здатність швидко сохнути або розмокати, задає темп роботи, налаштовуючи автора на відчуття часу. У дитини з'являється настрій на свою роботу в гармонійному стані. Юний художник зосереджується на відповідальності перед матеріалом, отримує настрій на критичну самооцінку. Зробленість перетворюється в категорію художньої виразності в роботі, приносячи автору готову відповідь правильністю керамічної ідеї.

2.1. Композиція. Художнє, об’ємне зображення

Слово «композиція» в перекладі з латинського означає твір, складання, з'єднання, зв'язок, побудова, структура. З'єднання частин в єдине ціле, складання різноманітних елементів у певному порядку при створенні художньої форми - так приблизно можна визначити, що таке композиція. За допомогою композиції можна досягти найбільшої виразності змісту свого твору.

Цілісність форми — поняття, яке народилося у сфері мистецтва, яке має образну, метафоричну мову. Вона пов'язана з іншим найважливішим властивістю композиції — співвідношення, як наслідок з причиною: перша є результатом вмілого, заснованого на дотриманні закономірностей упорядкування елементів. Якщо визнати, що композиція - це поєднання усіх елементів художнього твору, що дозволяє з найбільшою повнотою і силою виразити задум художника, то стає ясно, що вихідним посилом є ідея. Вона визначає всі етапи роботи від вибору теми до винаходу технологічних прийомів, які характерні для втілення саме цієї ідеї. Скульптурна композиція така ж, як і в композиції на площині, побудована за тими ж законами. Специфіка надається трьох мірністю, поєднанням пропорцій об'ємів, де враховується гра світла та тіні. Якщо повертаємо круглу скульптуру по колу, повністю розкривається ідея автора. Цей вид образотворчого мистецтва включає в себе і рельєфні зображення (барельєф, горельєф). Скульптура малих форм повністю підпорядкована загальним законам класичної скульптури. Вона несе в собі її ознаки і серед них головний – це прагнення до узагальнення. Скульптура малих форм тісно примикає до декоративно-прикладного мистецтва. Вона вбирає в себе і орієнтацію на народну творчість. Крім цього, найпопулярнішим видом скульптури є дрібна пластика. Всі вони приносять свої композиційні рішення в пластику скульптури малих форм.

Залежність об'ємних пропорцій несе собою особливе значення в навчанні скульптурі. Тут мова йде про естетичну виразність конструктивної складової. Класифікація пропорцій у характері об'єкта пояснює його сутність, несе основну змістову характеристику. Рівновагу і контраст, при вивченні цих законів зображення повторюються отримані знання з предметів основної школи тільки підключаються закони трьох мірності. Цікавим способом освоєння цієї образотворчої мови є складання необразотворчих композицій (завдання на статику, динаміку, рівновагу).

Такі напрямки в складанні навчальних напрямів допомагають знайти ту саму відповідь на питання, про яку в творчій роботі можна мріяти, коли учень пізнає способи матеріального втілення видимого образу з глини в скульптурі.

В основі роботи над композицією в техніці кераміки лежать вивчаються у вправах напрямки:

• освоєння матеріалу;

• робота над незображальною композицією;

• робота над образом;

• комбінація взаємозв'язків різних способів зображення і формоутворення.

Досвід вирішення скульптурних завдань в малих формах в техніці кераміки проходить в органічному процесі навчання ліплення у всіляких варіантах. Від викочування простих силуетних пластів до високо

конструктивних обсягів, через різні стадії і конфігурації, жанрові рішення і орнаментальні складові.

Створення орнаментальних композицій несе собою, як розроблені за ескізом, так і архаїчно-абстрактні навчальні вправи з образотворчим та незображальним змістом. У таких композиціях підключаються інструменти і підручні засоби для створення однакових елементів, складання ритмічних візерунків і орнаментальних композицій. Початківці свої проби у складанні орнаменту учні беруть найпростіший спосіб нанесення візерунка, одержуваного насічкою, відбитком, силуетом від друку. Тут його розмір, глибина продавлювання, нахил в русі, кількість повторів дуже важливі, тому пропонується скласти невеликий пробний друк з таких елементів на

тренувальному пласті. У таких завданнях крім візерунків «в глибину», дається завдання на візерунки «у висоту».

Однакові елементи робляться шляхом їх послідовного виготовлення, розрахунку за кількістю, місцем на вашому виробі, отримуючи зосереджений підхід до орнаментики в композиції на поверхні. Якщо візерунок складається з цікавих, непростих по силуету форм, то учням пропонується виготовити шаблон. Діти починають розбиратися в поєднанні декоративних елементів візерунку та розташуванні їх на поверхні предметів, розвиваючи художній смак і почуття ритму. Тут виявляється також індивідуальна схильність до переваги обраного мотиву: хтось віддає перевагу геометричному орнаменту, хтось рослинному. Виконуючи такі вправи, діти починають відчувати характер, колорит виробу, його форму. Площинні композиції надають

позитивний вплив на композиційну побудову сюжетів, створених дітьми. Зазвичай при виконанні сюжетних робіт діти знаходяться під впливом своїх фантазій, особистого досвіду, і несуть своє композиційне рішення скульптури.

Дрібна пластика доступна кожному. Створювані мініатюрки, майже ювелірні за розміром пропонують свій виразний ряд милих образів і ретельно виготовлених виробів. Тут творчі здібності дитини проявляються в продумуванні як всього маленького об'єму, так і елементів візерунка й в умінні знайти спосіб зображення і оформлення предмета.

Робота в кераміці малих форм пропонує дитині, виходячи з свого характеру, манери рухів, анатомії своїх рук, сили пальців робити такі варіанти, які несуть авторський особистісний характер, пояснюючи, чому саме так виходить саме цей характер об'єкта.

Є ще одна специфіка керамічної композиції - це декор. Декорування можливо розписом. В результаті з'являється органічне автору, гармонійний з матеріалом виріб, який несе смислове навантаження. В таких вправах дитині надається можливість безпосередньо відчути матеріал, розуміючи сенс своєї діяльності, знаючи мети, завдання навчання і бачити готовий результат у виробі.

2.2. Привід до зображення.

З усього розмаїття форм і способів обробки глини беремо за привід до зображення:

• традиційні народні форми: побутовий посуд, іграшка, сюжет для малюнка, орнамент, свищик, амулет;

• кераміка для інтер'єру: вази, шкатулки, свічники, рамки, кахлі, годинники, настінні панно;

• дрібна пластика: намиста, підвіски, знаки, сувеніри, статуетки, ґудзики.

Розвиваючись за всіма напрямами головним виділяється напрямок принципів формоутворення, виділені за вправ прийоми роботи з матеріалом, що складають мову керамічної грамоти, серйозного ставлення культури поводження з матеріалом, розуміння.

III. Методичні рекомендації до навчально- виховного процесу

Художник, воспитай ученика,
Сил не жалей его ученья ради,
Пусть вслед твоей ведет его рука
Каракули по клеточкам тетради,
Пусть на тебя он взглянет свысока,
Себя на миг считая за провидца.
Художник, воспитай ученика,
Чтоб было у кого потом учиться.
(Е.М. Винокуров)

Сьогоднішній день ставить завдання якості навчання до адекватності сучасного життя. Художня педагогіка вирішує проблеми актуальності своїх інструментів у вихованні творчої людини за якістю освіти. Традиційна класно-урочна система Я. А. Коменського залишилася як механізм побудови процесу навчання, виділяє три основних напрямки:

- правильно поставити мету навчання;
- знайти дидактичні засоби досягнення цієї мети;
- визначити правила користування, які прокладають шлях: мета-засоби-правила-використання коштів-запланований результат.

Отже, все, чого навчають, не може не мати успіху. Ідея гарантованого результату дає продукт особистості із заданими властивостями.

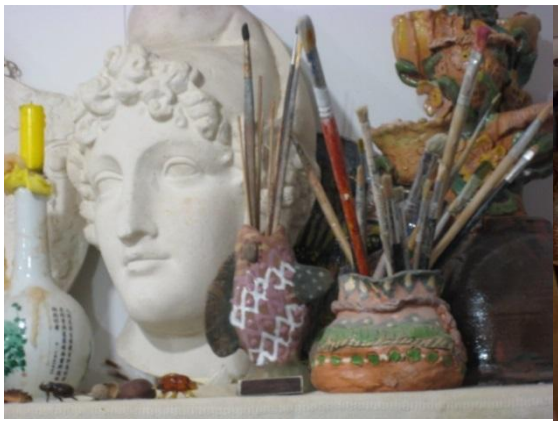

XXI століття пропонує нові педагогічні технології, які полягають в навчанні на орієнтацію властивостей особистості, її формування і розвиток у відповідності з природними здібностями. Тут формується «Я – концепція»: система усвідомлених і неусвідомлених уявлень особистості про себе, досвід почуттів в почуттях, на основі яких вона будує свою поведінку.

Пояснювально-ілюстративна технологія надає позитивне перетворення, наближення учня до існуючої освіти. Кінцева мета мистецької освіти – становлення художньої культури учня, в його смаковому розвитку особистості. Вся значимість системи традиційного навчання показала себе геніально працюючим організмом, основою якого є дидактичні принципи (наочність, доступність, науковість, систематичність, послідовність викладу знань, усвідомленість засвоєння навчального матеріалу); метод навчання: пояснювальний-ілюстративний; форма навчання: класно-урочна. Але, саме життя поставило питання про оновлення традиційної системи новими педагогічними технологіями.

Особистісно-орієнтована технологія ставить у центр особистість дитини, забезпечуючи комфортні, безпечні умови його розвитку для реалізації природного потенціалу. Особистість дитини ставати метою навчання і виховання. Гуманно-особистісна технологія відрізняється ідеєю всебічного поваги і любові до дитини, віро. в його творчі сили.

За Амонашвілі Ш. А.:

Основними постулатами гуманної педагогіки є:

- віра в можливості дитини;
- розкриття її самобутньої природи;

- повага і затвердження його особистості;

- направлення його на служіння добру і справедливості.

А також, тут важливо врахувати якість знань, цінність ідей, що визначаються не тільки глибиною самих знань, але їх духовною насиченістю.

Художня культура школяра формується у процесі естетичного виховання, як процесу, що визначає розвиток здатності відчувати, розуміти, любити та оцінювати явище мистецтва, насолоджуватися ними, відчувати потребу спілкування з ними.

Гуманно-особистісна педагогіка в художній освіті ставить такі завдання:

- навчання діяльності (вміння ставити мету, організовувати свою діяльність, оцінювати результати своїх дій);

- формування особистісних якостей (розуму, волі, почуттів, емоцій, моральних якостей, пізнавальних мотивів);

- становлення особистісного світогляду.

Для вчителя важливо слідувати таким принципам:

1. Вчити коротко, приємно, ґрунтовно.
2. Все, що тільки можливо, надавати для сприйняття почуттями (видиме - зором, чутне - слухом, доступне дотику - шляхом дотику).
3. Оцінювання знань (замість кількісної оцінки – якісна, естетична, смакова складова)

ТЕМАТИЧНІ РОЗРОБКИ

ТЕМА УРОКУ : Матеріали для роботи в обсязі. Пластичні властивості глини (1 клас, 10 років)

Завдання: «Об’ємно-просторова композиція на канаті «арх-ідея!». Бесіда про глину як про матеріал. Її історія в культурі спілкування з людиною. Що можна зліпити з глини. Технологічні моменти, поняття крихкості,

закони з'єднання деталей.

Вправи на згортання намистинок двома руками, утворення отворів для їх з'єднання. Виконання схем в альбомі.

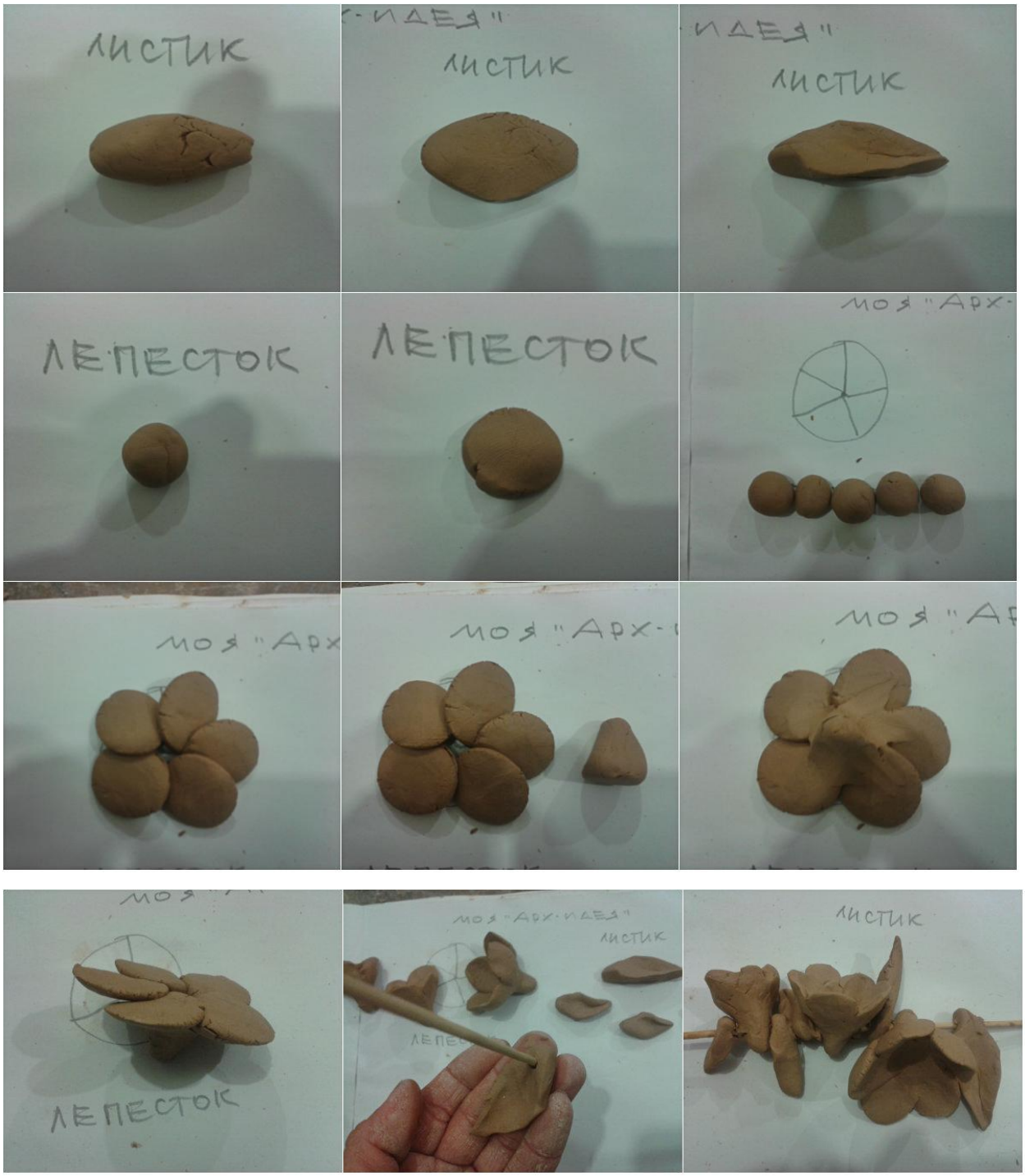

Мета заняття: знайомство з історично значущим матеріалом у скульптурі, його властивості, розвиток спостережливості, вміння скласти процес по етапу. Створення виразної пластики квітки. Кількість годин – 2.

Освітня: враження про глину як про скульптурний матеріал.

Виховна: облагородити естетичне сприйняття пластики квітки, спостерігаючи за натурою в роботі.

Розвивальна: розвиток уяви, вміння мислити з приводу.

Завдання:

1. Складання схем конструювання суцвіття.

2. Кручення намистинок-кульок двома руками одночасно.

3. Розрахунок кількості однакових деталей.

4. Знайомство з з'єднанням окремих частин в одне ціле за законами глини в кераміці.

Тип уроку: Комбінований.

Метод: Бесіда, практична робота.

Матеріали та обладнання для учителя:

- глина, слайд-шоу із зображенням квітів, фонова музика.

Матеріали та обладнання для учнів:

- альбом, олівець, глина, вода, стеки.

ТЕМА УРОКУ : Декоративність простої форми. Образ в круглій скульптурі. Художнє спрощення і лаконізм несучого обсягу. Фактурний декор.

Завдання : Ліплення декоративної фігури «Слон».

В цілях цієї теми варто рішення образу з використанням знань, отриманих за рік навчання і відводиться 14 навчальних годин. В структуру такого заняття включаються попередні вправи, виконання базової форми шляхом викочування циліндра зсередини, оскільки сама фігура слона повинна бути зроблена за принципом цієї базової форми. Тому, 2 години на вивчення теми відводиться на практичне заняття (вправа) «Ручна чашка». Завдяки цьому уроку, закріплюються вміння становить сенс підсумкового завдання, даються прийоми, технологічні рекомендації. Саме це вправу є сенс виготовлення порожнистої базової форми і представлено далі.

ТЕМА УРОКУ : Виразне, художнє зображення пластики рухи людської фігури. Контур, його значення у передачі образу (2 клас, 11 років).

Завдання: скульптура малої форми «Пам'ятник Літері», «Я – Чоловічина!». Бесіда про монументальну скульптуру, впровадження її в міський простір, розвиток сюжету. Сутність руху. Бесіда про те, що художник не повторює модель, а шукає її стан з приводу. Характер, обриси силуету цікаві своїм значенням зі всіх сторін і виразністю пластики контуру читається обсягами і малюнком повітря силуетних плям.

Мета заняття: передати образність форми в одному і тому ж русі, використовуючи різні характеристики емоцій людини. Стилізація пропорцій. Кількість годин: 4.

Освітня: познайомити з виразною мовою круглої скульптури.

Виховна: правильність ставлення до твору в міському середовищі як до культурного об'єкта. Ставлення до матеріалу виходячи з правила необхідного і достатнього.

Розвивальна: розвиток уяви, вміння мислити з приводу.

Завдання:

1. Пошукові ескізи за схемами букв.
2. Виготовлення пробних моделей в руху.
3. Технологічна проблема з'єднання джгутів у просторі.

Пропонована вправа несе собою характерну базову технологічну задачу по з'єднанню джгутів у просторі, а також спостереження за пластичною трансформацією глини по колу шляхом видавлювання і витягування.

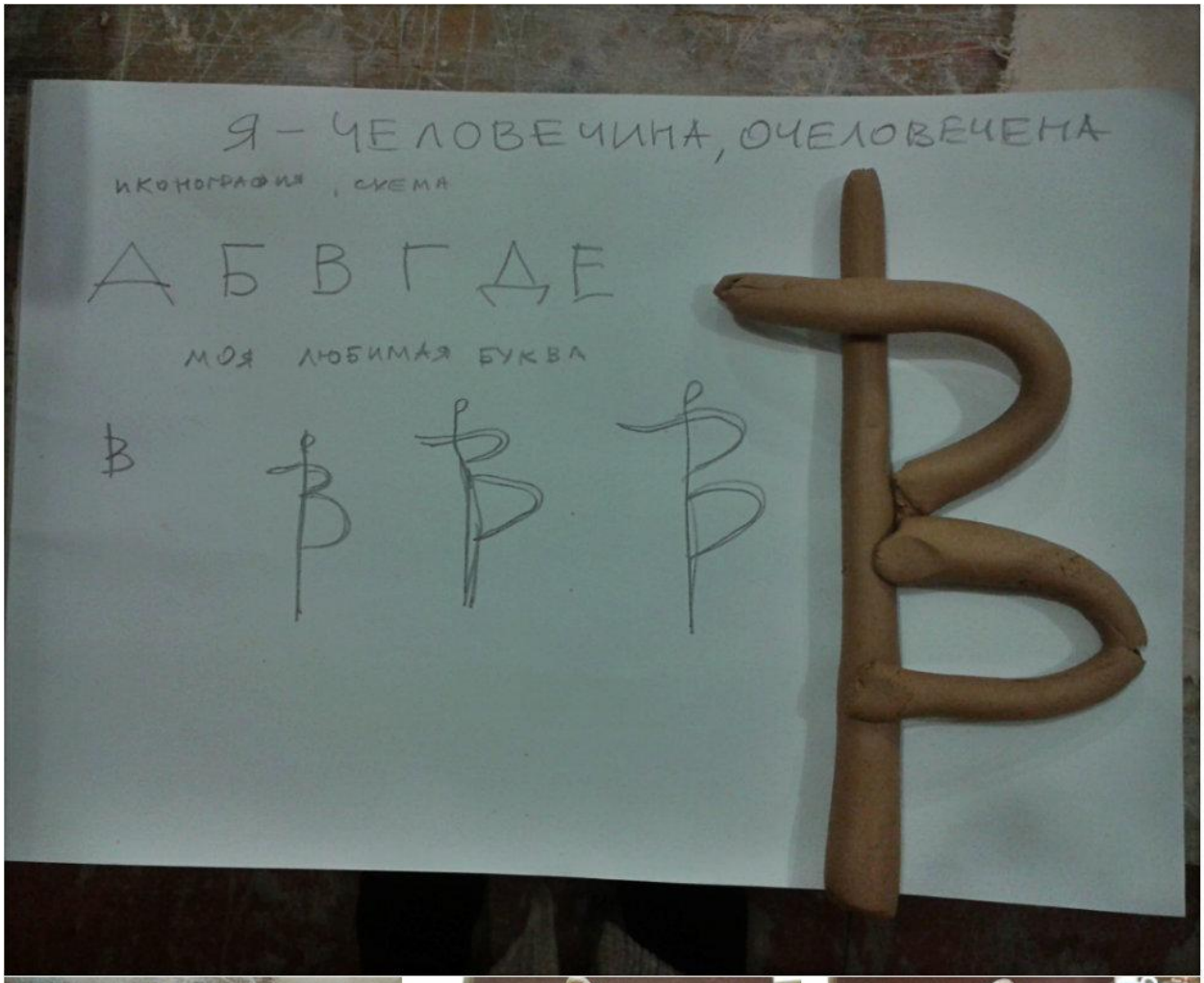

Тип уроку: Комбінований.

Метод: Бесіда, практична робота.

Матеріали та обладнання для учителя:

- дротяна модель людини, шрифтова розробка схем\накреслення літер.

Матеріали та обладнання для учнів:

- альбом, олівець, стеки, глина.

Кількість годин: 4

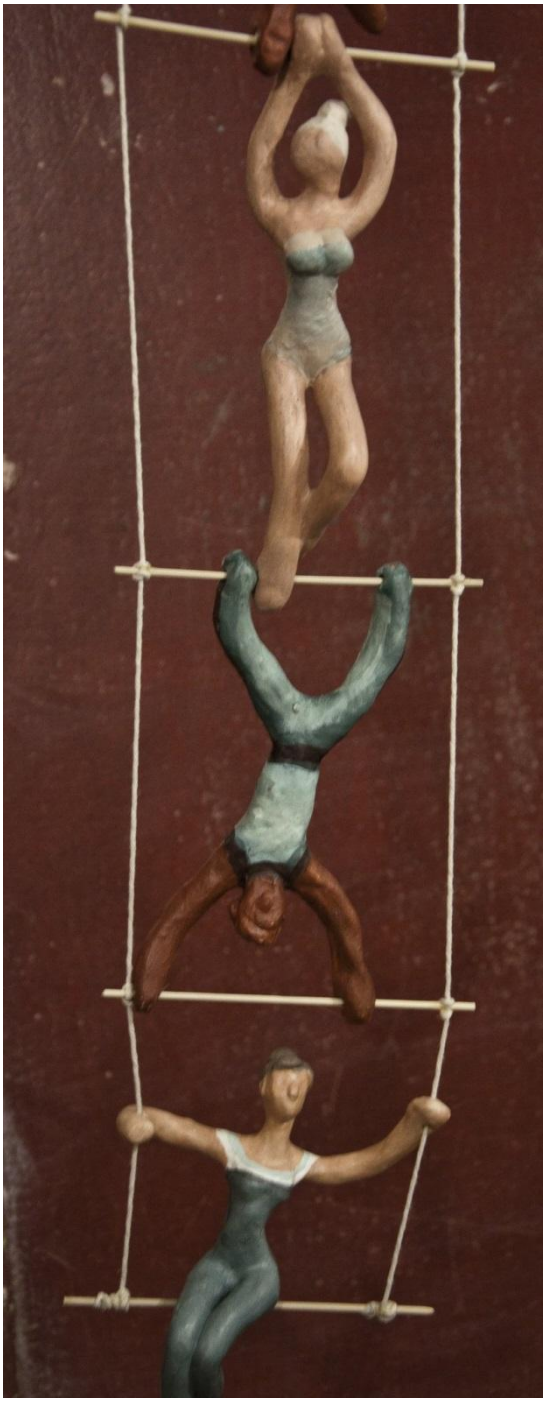

«Циркові акробати»

ТЕМА УРОКУ: Ритм у круглій скульптурі. Пропорційність обсягів залежно від способу. Створення підсвічника. (3 клас, 12 років). Завдання: «Корабель моєї мрії». Виготовлення одно-двох-трьох-трубного корабля-підсвічника.

Мета заняття: створення конкретного образу (за формою і в деталях), використовуючи відповідний характер форм, силуетів, рит-

му, орнаментики, властивих для конструювання об'ємів. Кількість годин: 8.

Освітня: Вивчення правил зображення пропорційних обсягів, розробка деталей у відповідності з загальним характером образу, створення колористичного вирішення композиції.

Виховна: Виховання смакових уподобань, практичних та наглядових здібностей.

Розвивальна: Творчий розвиток уміння компонувати обсяги, бачити образ, представляти рух, розвиток уяви.

Завдання:

1. Вправи на конструювання підвіски в техніці дрібної пластики «якір».
2. Виготовлення моделей кораблів.
3. Пробні шрифтові написи.
4. Складання шаблонів для вертикальних і горизонтальних стінок.
5. Розробка кольорової гами.

Тип уроку: Комбінований. Перше заняття присвячене виготовленню підвіски в техніці дрібної пластики шляхом з'єднання джгутів. Друге заняття характерно збором об'ємних несучих конструкцій. Третє заняття веде до

образного завершення пластичного вирішення. Четверте – для підготовки виробу до виставки: збір-підв'язка-поліровка тощо.

Метод: Бесіда, практична робота.

Матеріали та обладнання для учителя:

- наочні посібники (ілюстрації, фото, комп’ютер), модель якоря, кораблика, слайд шоу «історія якоря» і «пароплави справжні і анімаційні».

Матеріали та обладнання для учнів:

- тканина, стеки, альбом, олівець, глина, шлікер, стека.

В кінці уроку вчителем разом з учнями здійснюється аналіз та оцінювання робіт учнів.

ЕДИНСТВЕН-
НЫЙ ПУТЬ
НАЙТИ ДРУ-
ГА-БЫТЬИМ

ВИСНОВКИ

Практичні вправи, які містять певну задачу навчання за розробленою педагогом схемою, довели що вони:

- Розширюють кругозір юного художника в його культурному теоретичному освіті;

- Представляють інтерес у вивченні таких законів скульптурної мови як: ритм, симетрія, пропорційність, рівновага;

- Знайомлять з основними прийомами процесу створення простих керамічних форм;

– Засвоюються за допомогою простих прийомів закони формоутворення, підвищується графічна, мальовнича грамота, удосконалюються прикладні навички, розвивається декоративне мислення;

- Дають знання про декоративно-прикладне мистецтво (стилізація, умовність) і знайомлять з орнаментальними структурами;

- Призводять до розробки свого ставлення до природної форми (за рахунок спостереження за нею), підкоряючись властивостям матеріалу, певного характеру, пластичним чином, виробляючи натуралістичне зображення з приводу;

- Дають можливість мислити необразотворчими композиціями створеними мовою ліній, точок, плям, кольору, фактури, текстури;

- Розуміють значення свідомого використання в формі таких понять як «ергономіка»;

- Підвищують самооцінку розуміння власної художньої мови, розробляють свою манеру, естетично розвиваються;

- Надихають до практичної діяльності;

- Виховують організованість і акуратність, прищеплюють уміння планувати процес в роботі.

Крім того, значним успіхом є, що 99,9% робіт виходять технологічно досконалими (роботи не ламаються, не вибухають), і це несе собою задоволення роботою за рахунок правильності виконання практичного завдання.

У запропонованій системі ведення уроку через вчительську розробку є грамотність професійної побудови уроку за рішенням заданої теми, але нав'язана вчителем ідея, де не передбачається власне трактування, а передбачений конструктивний повтор. Ця система викликана невеликою кількістю годин, відведених на заняття керамікою, з оптимальним за часом засвоєнням навичок, прийому.

Засвоївши такі вправи, перейнявшись світом керамічної композиції, учневі пропонується виразити себе засобами цієї мови, через принципи композиційної побудови в творчій, з великою свободою вибору засобів, роботі. У ній він може показати засвоєні їм закони, або прийоми в його варіанті прикладної або скульптурної роботи: тобто ставиться завдання по виготовленню власного керамічного проекту.

СЛОВНИК ТЕРМІНІВ

Глина – землиста мінеральна маса, що утворює з водою пластичну суміш.

Ангоби (фр. engobe) – покриття з рідкої глини, яку наносять на поверхню виробу до його випалу у вигляді суцільного або часткового покриття для отримання більш гладкої поверхні, маскування небажаної помилки, фарбування виробів, створення рельєфного малюнка і т. п.

Випал невеликий – це теплова обробка матеріалів або виробів з метою підвищення міцності і уявної щільності, зниження пористості.

Шлікер – це рідка глина, яка використовується для з'єднання деталей в глиняних виробах, а також для декоративних цілей, лиття.

Набризк – це спосіб фактурної фарбування вироби спрямованими крапельками типу напилення.

Наліплювання – це метод створення рельєфних зображень шляхом викладання на пласт і т. п.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Амонашвили Ш.А. Размышления о гуманной педагогике : монография. Москва : Издательский Дом Шалвы Амонашвили, 1995. 496 с.
2. Волков Н.Н. Композиция в живописи : мография. Москва : Искусство, 1977. 143 с.
3. Всеобщая история искусств : у 6 т. / под ред. Б.В. Веймарна, Ю.Д. Колпинского. Москва : Искусство, 1960. Т. 2. Т.II. кн.1-я.
4. Выготский Л. С. Психология искусства / под ред. М. Г. Ярошевского. Москва : Педагогика, 1987. 344 с.
5. Гильдебранд Адольф. Проблема формы в изобразительном искусстве : монография. Москва : Логос, 2011. 144 с.
6. Иттен И. Искусство цвета : пер. с нем. Л. Монаховой. Москва : Д. Аронов, 2001. 95 с.
7. Матюшкин А.М. Проблемные ситуации в мышлении и обучении : монография. Москва : Директмедиа Паблишинг, 2008. 392 с.
8. Мусиенко П.Т. Керамика в архитектуре и строительстве : монография. Киев : Академия архитектуры Украины , 1952. 126с.
9. Недилько С.А. Школьникам о керамике : монография. Киев : Радянська школа, 1990. 141с.
10. Савенков А.И. Педагогическая психология : уч.пособ. Изд. 2-е. Москва : Юрайт-Издат, 2012. 659 с.

ДОДАТКИ

В результаті створених робіт за загальною схемою виходять схожі вироби, які повторюючи загальну схему вправи, дають все одно різні пластичні характеристики образів відповідних індивідуальності автора. Складається своєрідна колекція робіт за темою. Якщо педагогом буде врахована спрямованість загальної сюжетної складової, то можна, і як показала практика, потрібно - організовувати такі серії робіт в тематичні виставки. Роботи складають групу предметів творчо осмислених, тому, організовуючи їх в єдиний тематичний ряд, дають кількісний варіант різнохарактерних об'єктів, які живуть однаковим технологічним завданням, але різною індивідуальною творчою інтерпретацією.

Готові вправи у вигляді виробів мають одну схему методологічної побудови, тому схожі між собою, бо несуть значення освоєння однакового процесу в техніці ліплення. Така серійність завдань дозволяє протягом року проводити міні-виставки, робити конкурсні експозиції, що активізує учня на нові роботи. Оцінка своєї праці відбувається за відгуками в журналі виставки або прямим підрахунком голосів, що підвищує учнівську самооцінку. Крім того, вважаю за необхідне зазначити, що такі серійні роботи є чудова база для колективних композицій: «Натюрморт», «Ящірки», «Акваріумні рибки», «Акробати», «Хор хлопчиків», «Пам'ятник Літері». А серія «Мексиканських кактусів» служить фоном для створення середовища в показі життя керамічних черепах. Прості по поняттю куби стали не тільки предметом вивчення сполуки прямих кутів в кераміці, а й постаментами для характеристики настрою в пластичному вирішенні емоційного стану керамічного людини (завдання на з'єднання джгутів). «Будиночки-свічники» вишикувалися в цілу вулицю, керамічні листя «лягли» на вазу для сухостою і перетворили простий циліндр на осінній настрій, заповнивши його стінки своєю пластикою силуетних форм, доповнених комахами і камінчиками, склали своєрідний світ «керамічної осені», зібрана на канатах колективна

робота з «Арх-ідей» отримала назву «Квіткопад», а автопортрет «Я - метелик!» дав ідею для колективної ідеї випускного класу.

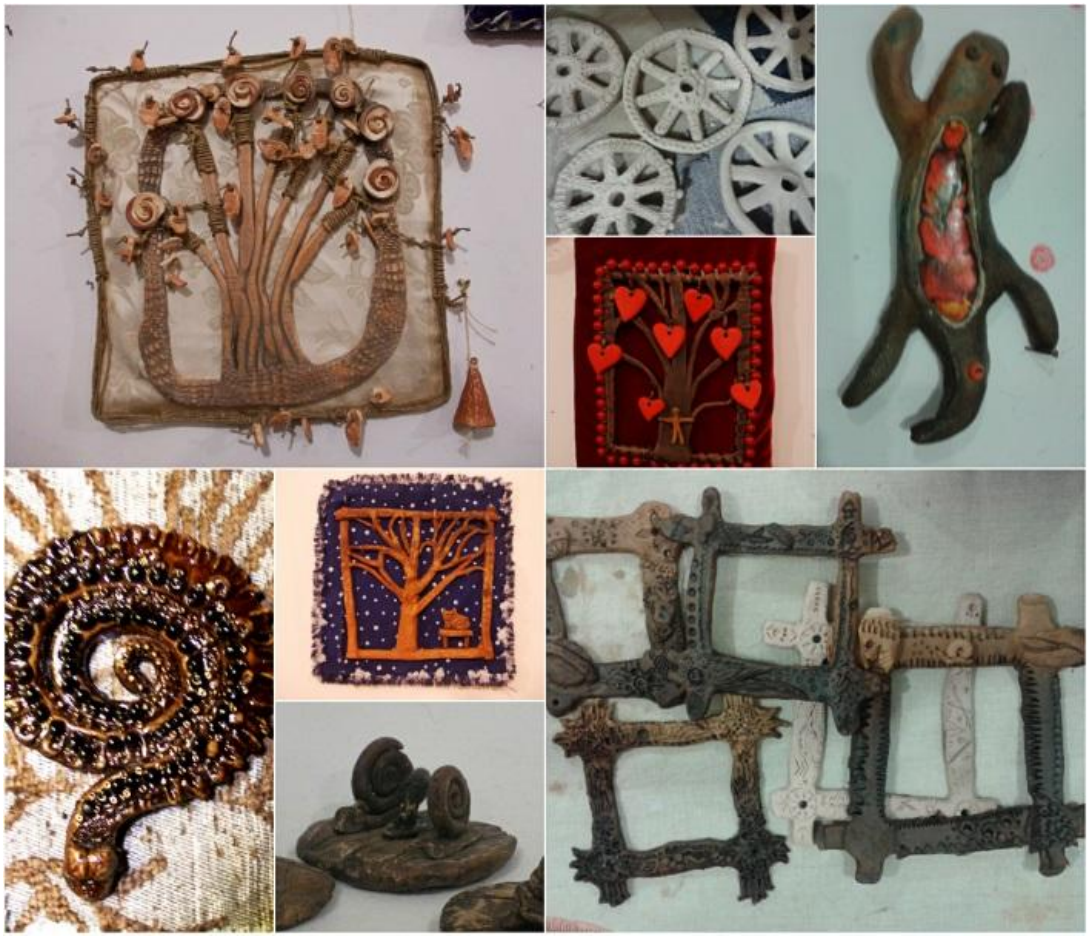

ЕДИНСТВЕН-
НЫЙ ПУТЬ
НАЙТИ ДРУ-
ГА-БЫТЬИМ

ЧАЙКА

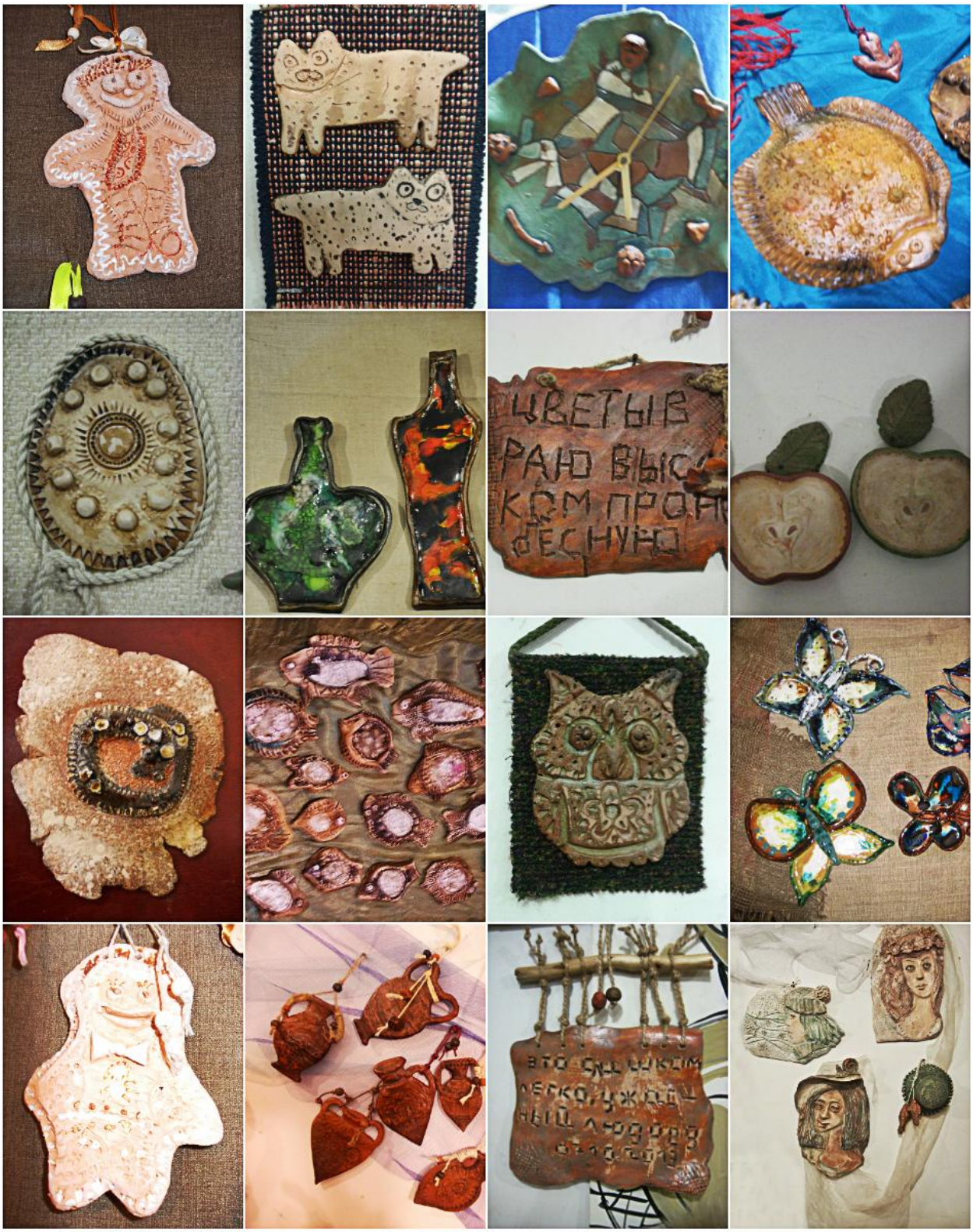
ЦВЕТЫВ
РАНО ВЫС
КОМ ПРОГ
ДЕСНУЮ

ПЛЫВИ, КОРАБЛИК!